

URZĄD STATYSTYCZNY W BYDGOSZCZY

OCHRONA ŚRODOWISKA W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2009 R.

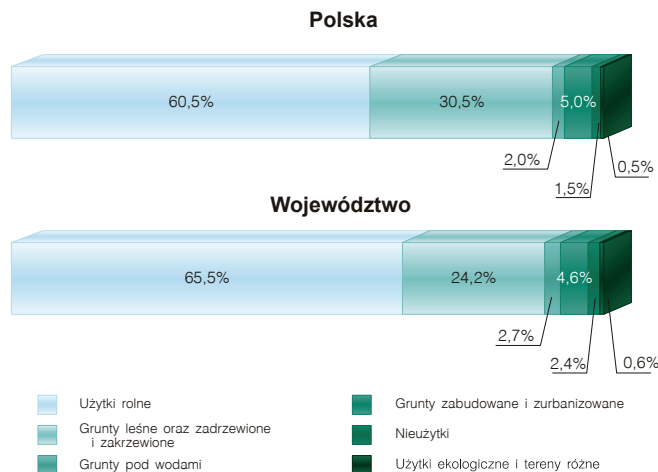
www.stat.gov.pl/bydgosz

OPRACOWANIA SYGNALNE

WYKORZYSTANIE I OCHRONA ZASOBÓW POWIERZCHNI ZIEMI

Powierzchnia geodezyjna województwa kujawsko-pomorskiego według stanu w dniu 1 I 2010 r. wyniosła 1797,1 tys. ha, co stanowiło 5,7 % ogólnej powierzchni Polski, w tym:

STRUKTURA POWIERZCHNI GEODEZYJNEJ WEDŁUG KIERUNKÓW WYKORZYSTANIA W 2010 R. Stan w dniu 1 I

- użytki rolne zajmowały powierzchnię 1178,6 tys. ha (65,6 % powierzchni ogólnej województwa; w kraju udział ten wyniósł 60,5 %);
- powierzchnia gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych wynosiła 436,4 tys. ha (24,3 % ogólnej powierzchni województwa; w Polsce – 30,5 %);
- grunty pod wodami obejmowały powierzchnię 47,7 tys. ha (2,7 % powierzchni ogólnej województwa; w Polsce – 2,0 %);
- grunty zabudowane i zurbanizowane – 82,0 tys. ha (4,6 % powierzchni ogólnej województwa; w kraju – 5,0 %), w tym tereny komunikacyjne stanowiły 58,7 %, mieszkaniowe 19,4 % a tereny rekreacji i wypoczynku 4,0 % (w Polsce odpowiednio: 57,5 %, 18,0 % i 4,2 %).

Pozostałe 52,5 tys. ha (2,9 % powierzchni ogólnej województwa) stanowiły użytki ekologiczne, nieużytki i tereny różne.

W 2009 r. z **produkcji rolniczej i leśnej** wyłączono 95 ha gruntów (60 ha gruntów rolnych i 35 ha gruntów leśnych), które przeznaczone zostały przede wszystkim pod tereny przemysłowe (43,2 %) oraz osiedlowe (37,9 %). Użytki rolne wyłączone na cele nierolnicze należały głównie do III klasy bonitacyjnej (91,7 %).

W końcu 2009 r. łączna powierzchnia gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których war-

tość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska, działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane) była o 15,4 % większa

TABL. 1. Zmiany struktury użytkowania gruntów
Stan w dniu 30 VI

WYSZCZEGÓLNIENIE		Polska	Województwo kujawsko-pomorskie
		w % powierzchni ogólnej	
Użytki rolne	2000	57,0	62,6
	2008	51,7	60,5
	2009	51,6	59,4
w tym grunty orne	2000	43,8	54,9
	2008	38,7	53,7
	2009	38,7	52,4
Lasy i grunty leśne	2000	28,8	22,6
	2008	29,6	23,8
	2009	29,6	23,8
Pozostałe	2000	14,2	14,8
	2008	18,7	15,7
	2009	18,8	16,8

niż w końcu 2008 r. i wynosiła 4,4 tys. ha (7,1 % gruntów wyłączonych w kraju) w tym 99,0 % to grunty zdewastowane. W ciągu roku rekultywacji poddano 4 ha gruntów (w tym: 3 ha na cele rolnicze i 1 ha na cele leśne), a zagospodarowano 3 ha gruntów (w całości z przeznaczeniem na cele rolnicze).

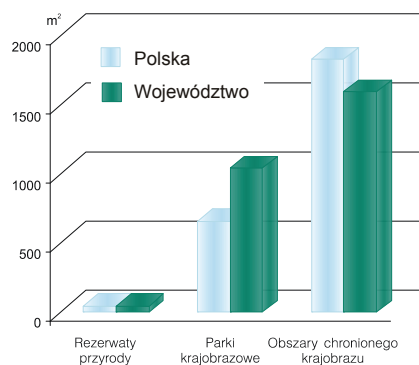
OCHRONA PRZYRODY

Ogólna powierzchnia obszarów prawnie chronionych w województwie kujawsko-pomorskim w 2009 r. wynosiła 561,9 tys. ha. Stanowiło to 31,3 % powierzchni ogólnej województwa oraz 5,6 % chronionej powierzchni Polski. Przeciętnie na 1 mieszkańca w województwie przypadało 2716 m² powierzchni prawnie chronionej (w Polsce – 2647 m²).

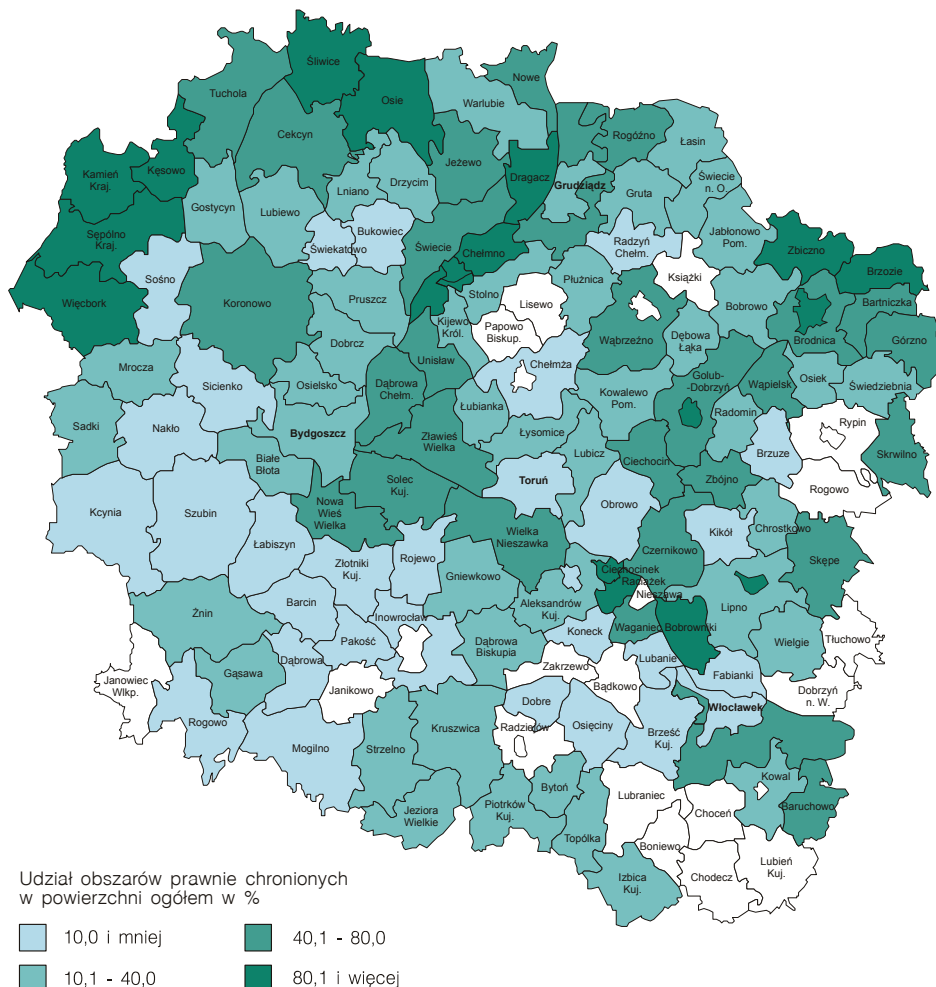
Największą część powierzchni obszarów prawnie chronionych zajmowały:

- obszary chronionego krajobrazu – 32 obiekty o powierzchni 329,3 tys. ha (58,6 % powierzchni chronionej województwa);
- parki krajobrazowe – 8 obiektów o powierzchni 215,5 tys. ha (38,3 % powierzchni chronionej).

POWIERZCHNIA OBSZARÓW PRAWNIE CHRONIONYCH W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W 2009 R.

POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA W 2009 R.

Ponadto na terenie województwa wyodrębniono:

- 94 rezerwy o łącznej powierzchni 9,5 tys. ha;
- 1339 użytków ekologicznych – 5,2 tys. ha;
- 45 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych – 2,4 tys. ha;
- 5 stanowisk dokumentacyjnych – 93,6 ha;
- 2478 pomników przyrody.

Spośród wszystkich gmin województwa, powierzchnia gminy Kęsowo oraz miast: Chełmno i Ciechocinek są w całości obszarami prawnie chronionymi.

WYKORZYSTANIE, ZANIECZYSZCZENIE I OCHRONA WÓD

W 2009 r. **pobór wody** na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 246,7 hm³ (2,3 % *ogólnego poboru wody w Polsce*) i był o 0,3 % niższy niż w ub. roku. Pobór wody z przeznaczeniem na cele produkcyjne wyniósł 29,7 % (wzrost o 0,1 pkt proc. w porównaniu z ub. rokiem), do nawodnień w rolnictwie – 23,8 % (wzrost w stosunku do 2008 r. o 1,1 pkt proc.), a na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej – 46,5 % (spadek o 1,2 pkt proc. w porównaniu z ub. rokiem).

Największy pobór wody zanotowano:

- w powiecie świeckim – 14,0 % poboru wody w województwie (w tym 73,8 % na cele produkcyjne);
- w powiecie inowrocławskim – 12,9 % (w tym 70,4 % na cele produkcyjne);
- w powiecie nakielskim – 12,6 % (w tym 0,1 % na cele produkcyjne);
- w Bydgoszczy – 11,6 % poboru (w tym 30,4 % na cele produkcyjne).

TABL. 2. Oczyszczalnie ścieków

WYSZCZEGÓLNIENIE		Oczyszczalnie przemysłowe		Oczyszczalnie komunalne	
		liczba	przepustowość w dam ³ /dobę	liczba	przepustowość w dam ³ /dobę
Ogółem	2000	96	474,9	103	323,5
	2008	55	401,3	146	449,0
	2009	55	403,3	143	484,7
Mechaniczne	2000	38	296,3	2	1,8
	2008	20	260,2	1	0,1
	2009	20	259,7	3	0,4
Chemiczne	2000	7	55,5	2	0,4
	2008	4	26,3	–	x
	2009	4	28,0	–	x
Biologiczne	2000	51	123,1	84	171,2
	2008	30	108,3	111	111,8
	2009	30	109,1	109	156,0
Z podwyższonym usuwaniem biogenów	2000	–	x	15	150,1
	2008	1	6,5	34	337,1
	2009	1	6,5	31	324,3

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2009 r. wyniosło 223,5 hm³ (90,6 % poboru wody) i wzrosło w stosunku do 2008 r. – o 0,2 %. Zużycie wody w województwie stanowiło 2,2 % zużycia w Polsce. Największe zużycie, analogicznie jak w przypadku poboru wody, zanotowano w powiatach: świeckim, inowrocławskim, nakielskim (większość do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie) oraz w Bydgoszczy.

W 2009 r. ilość ścieków przemysłowych i komunalnych odprowadzanych do wód powierzchniowych lub do ziemi wyniosła 114,4 hm³, w tym 110,0 hm³

(96,1 %) wymagało oczyszczania. *Stanowiło to 5,0 % ścieków wymagających oczyszczania w Polsce.* Ilość ścieków wymagających oczyszczania maleje, w stosunku do 2007 r. – o 2,3 %, a w odniesieniu do ub. roku – o 0,9 %. *W Polsce notujemy wzrost ilości ścieków – w porównaniu z 2007 r. – o 2,2 % a w stosunku do 2008 r. – spadek o 1,7 %.*

Powiaty wytwarzające najwięcej ścieków wymagających oczyszczania to: świecki – 20,6 % udziału i inowrocławski – 19,9 % oraz miasta: Bydgoszcz – 17,0 % i Toruń – 9,4 %. Liczba oczyszczalni komunalnych funkcjonujących na terenie województwa zwiększyła się ze 103 w 2000 r. do 143 w 2009 r. (wzrost w stosunku do 2000 r. o 38,8 %).

Na koniec 2009 r. w województwie kujawsko-pomorskim 70,3 % ludności korzystało z oczyszczalni ścieków. W stosunku do 2008 r. wskaźnik ten wzrósł o 0,6 pkt proc.

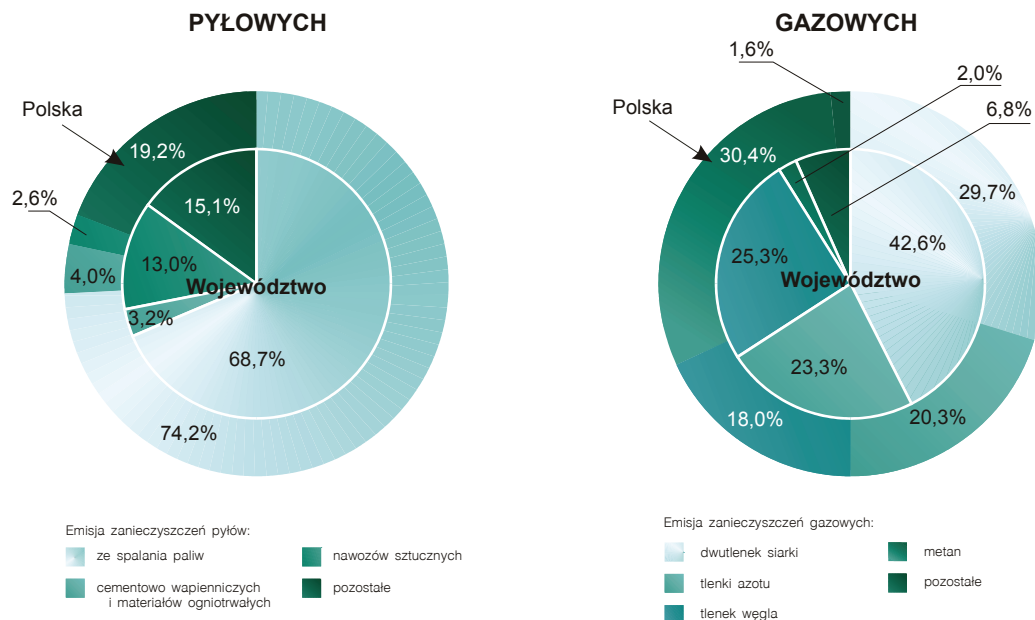
ZANIECZYSZCZENIA I OCHRONA POWIETRZA

W 2009 r. za szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza atmosferycznego w województwie kujawsko-pomorskim uznano 80 (w ub. roku 85) zakładów. Zakłady te wyemitowały 4,5 tys. ton **zanieczyszczeń pyłowych** (7,4 % *zanieczyszczeń pyłowych w kraju*), tj. o 12,5 % mniej niż w ub. roku. Podobnie jak w latach poprzednich największy udział (68,7 %) miały pyły wytworzone w procesie spalania paliw. Emisja zanieczyszczeń pyłowych koncentrowała się głównie w powiecie inowrocławskim – 31,5 % i we Włocławku – 23,1 %.

Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wyniosła 51,7 tys. ton (3,3 % *zanieczyszczeń gazowych Polski*) i była niższa o 12,5 % w porównaniu z 2008 r. Największa koncentracja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wystąpiła w powiecie inowrocławskim – 46,3 %, w Bydgoszczy – 19,4 % i we Włocławku – 8,9 %.

Ilość zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych **zatrzymanych i zneutralizowanych w urządzeniach** do redukcji zanieczyszczeń w 2009 r. wyniosła 475,0 tys. ton, natomiast gazowych – 33,8 tys. ton. Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 60 zakładów, a do redukcji zanieczyszczeń gazowych – 13.

STRUKTURA ZANIECZYSZCZEŃ Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH W 2009 R.

Dane o ilości **zatrzymanych i zneutralizowanych zanieczyszczeń** pyłowych i gazowych obrazują rozmiary zanieczyszczeń zredukowanych w urządzeniach do ochrony powietrza zainstalowanych w zakładach uznanych za szczególnie uciążliwe dla atmosfery. Skuteczność działania urządzeń oczyszczających, określana jako stopień redukcji zanieczyszczeń, wskazuje jaki procent całkowitej ilości danego zanieczyszczenia wprowadzonego do urządzenia został przez to urządzenie zatrzymany. Wartość tego wskaźnika może wahać się od 0–100 %, im bliższa jest 100 tym większy jest potencjał ochrony danego źródła zanieczyszczenia. W województwie kujaw-

sko-pomorskim stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych w 2009 r. (99,1 %) ukształtował się na podobnym poziomie jak w 2008 r., natomiast w przypadku zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) wskaźnik ten zwiększył się z 37,6 % w 2008 r. do 39,6 % na koniec 2009 r.

ODPADY

Dane o odpadach (z wyłączeniem komunalnych) dotyczą jednostek wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tys. ton odpadów lub posiadających 1 mln ton i więcej odpadów nagromadzonych. W 2009 r. w województwie kujawsko-pomorskim wytworzono 2063,4 tys. ton odpadów, tj. mniej niż rok temu o 7,8 %. Oznacza to, że ilość odpadów przypadająca średnio na 1 km² zmniejszyła się z 124,5 ton w 2008 r. do 114,8 ton obecnie. W 2009 r. udział odpadów **poddanych odzyskowi** wyniósł 86,5 %, a unieszkodliwionych było 10,3 %; wskaźniki te były niższe w porównaniu z 2008 r. odpowiednio: o 0,7 pkt proc. i o 0,6 pkt. Powierzchnia niezrekultywowanych terenów składowania odpadów zmniejszyła się o 1,3 ha w skali roku (w tym 0,4 ha zostało zrekultywowanych w ciągu roku) i zajmowała w analizowanym roku 258,4 ha.

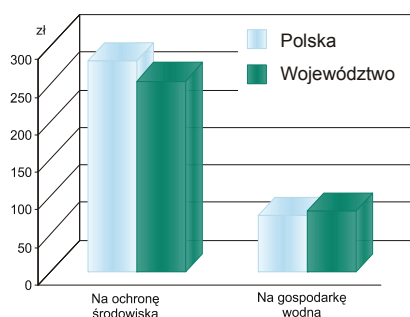
Ilość **odpadów komunalnych** powstałych w ciągu roku w wyniku działalności bytowo-gospodarczej ludności wzrosła w stosunku do ub. roku o 2,3 % i wyniosła 523,8 tys. ton, w tym 379,3 tys. ton to odpady powstające w gospodarstwach domowych (72,4 %). Udział odpadów wyselekcjonowanych wzrasta – w 2009 r. stanowiły one 7,5 % ogółu zgromadzonych odpadów (w stosunku do ub. roku wzrost o 2,3 pkt proc.). Odpady komunalne wywożone były na 73 czynne kontrolowane składowiska, które zajmowały łączną powierzchnię 221,2 ha (mniejszą niż w 2008 r. o 14,2 %).

NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ

Zapobieganie zanieczyszczeniom i degradacji środowiska wymaga nakładów na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2009 r. **nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska** w województwie kujawsko-pomorskim wyniosły 525,8 mln zł i były o 56,1 % wyższe niż przed rokiem. *Wydatki te stanowiły 4,9 % nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska w kraju (w 2008 r. – 4,0 %) i 4,7 % ogółu wydatków inwestycyjnych w województwie (przed rokiem 3,4 %).* Najwięcej środków przeznaczono na gospodarkę ściekową i ochronę wód – 73,2 %, w tym na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe – 40,1 % (przed rokiem odpowiednio: 80,3 % i 67,0 %). Na gospodarkę odpadami poniesiono 15,0 % nakładów inwestycyjnych (wobec 3,5 % w 2008 r.), a na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu – 8,4 % (wobec 10,7 %).

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2009 r. wyniosły w województwie kujawsko-pomorskim 166,1 mln zł (o 16,4 % więcej niż przed rokiem) i stanowiły 5,9 % krajowych nakładów inwestycyjnych na ten cel i 1,5 % ogółu wydatków inwestycyjnych w województwie kujawsko-pomorskim (w 2008 r. 1,4 %). Najwięcej środków przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody – 81,0 % wydatków oraz na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody – 16,1 % (w 2008 r. analogicznie: 88,9 % i 8,2 %). W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa kujawsko-pomorskiego nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w 2009 r. wyniosły 254 zł, a gospodarce wodnej – 80 zł.

NAKLĄDY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNĄ W PRZELICZENIU NA 1 MIESZKAŃCA W 2009 R.

Efekty rzeczowe uzyskane w wyniku przekazania do użytku w 2009 r. inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie kujawsko-pomorskim to m.in.:

- sieć wodociągowa o długości 320,5 km,
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki o długości 469,4 km,
- ujęcia wodne o wydajności 15884 m³/dobę,
- stacje uzdatniania wody o wydajności 2127 m³/dobę,
- 851 indywidualne oczyszczalnie ścieków o łącznej wydajności 1396 m³/dobę,
- urządzenia i instalacje do redukcji zanieczyszczeń pyłowych – o wydajności 137 ton/rok,
- urządzenia i instalacje do redukcji zanieczyszczeń gazowych – o wydajności 441 ton/rok,
- sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody opadowe o długości 109,3 km.

Opracowanie merytoryczne:

Wydział Badań Ankietowych: Ewa Panic-Kentzer – tel. 52 366 93 89

Redakcja techniczna, skład i grafika komputerowa:

Wydział Opracowań Statystycznych i Udostępniania Informacji; *e-mail: InformatoriumUSBDG@stat.gov.pl*